

Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan piiri ry.
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sll.fi

SELVITYSPYYNTÖ

1.12.2020

Pirkanmaan ELY-keskus
Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

ASIA: ERITYISESTI SUOJELTAVAN LAJIN ELINYMPÄRISTÖN TURVAAMINEN RAHKASAMMALEN JA PINTATURPEEN OTOSSA KIHNIÖN SARVINEVALLA

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirin tietojen mukaan Pirkanmaalla ja lisäksi ainakin Etelä-Pohjanmaalla on viime vuosina nopeasti laajentunut rahkasammalen ja pintaturpeen koneellinen otto, joka näyttää kohdistuvan erityisesti ojittamattomiin, puuttomiin ja rahkaisiin keidassoihin, jotka ovat luontoarvoiltaan merkittäviä. Muun muassa luonnonsuojellisesti arvokkaalla Kihniön Sarvinevalla on toteutettu laajamittaista rahkasammalen ja suon pintaturpeen ottoa vuosina 2018–2020 (ks. liite 1).

Pirkanmaan ELY-keskus on inventoinut Sarvinevan osana valtakunnallisen soidensuojelun täydennysohjelman valmistelua ja esittänyt Sarvinevaa täydennysohjelman kohteeksi. Vaikka kohde putosi pois esityksestä valmisteluvaiheessa, alue on ELY:n selvityksen mukaan yksi pohjoisen Pirkanmaan merkittävistä ja laajoista suojelemattomista luonnontilaisista/luonnontilaisen kaltaisista suoalueista.

Alueen entinen maanomistaja Vaskiluodon voima Oy haki Sarvinevalle turvetuotantoalueen ympäristölupaa ja toiminnanaloittamislupaa vuonna 2013. Lupahakemukseen varten yhtiö tilasi selvityksen Sarvinevan uhanalaisista perhoslajeista Biologitoimisto Jari Venetvaara KY:ltä. Selvityksessä alueella havaittiin yksi uhanalaislaji, kirjojäytjäkoi (kirjoviiksikoi). Lajista tehtiin näköhavainto yhdestä yksilöstä. Selvityksen mukaan havaintopaikka, harvapuinen variksenmarjatyyppin rahkaräme ja neva-alue on lajin tyypillistä elinympäristöä. Kirjoviiksikoi on vuoden 2019 eliölajien uhanalaisluokittelun mukaan valtakunnallisesti erittäin uhanalainen ja se on luonnonsuojelulain 47 § 1 momentin ja luonnonsuojeluasetuksen 22 §: (liite 4) tarkoittama erityisesti suojeltava laji.

Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty (LSL 47 § 2 mom). Tämä kieltö tulee voimaan, kun alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille (LSL 47 § 3 mom).

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirin 2.10.2020 maastokäynnistä tehdyn muistion (liite 1) perusteella voidaan päätellä, että rahkasammalen nostosta Sarvinevan luonnontilaan aiheutuvat muutokset ovat merkittävät. Muistiossa kuvatut suon luonnontilaiset suotyyppit voivat kärsiä peruuttamattomia muutoksia ja samalla niillä esiintyvien eliölajien, mukaan lukien

luonnonsuojelulain mukainen erityisesti suojeltavan kirjoviiksikoin elinympäristöt voivat tuhoutua kokonaan tai heikentyä merkittävästi.

Luonnonsuojelulain valvontaviranomainen, Pirkanmaan ELY-keskus, on ollut tietoinen Sarvinevan rahkasammalen ja pintaturpeen otosta ja sen vaikutuksista suon luonnontilaan ja eliölajistoon. Käsityksemme mukaan jo nyt ja erityisesti, mikäli rahkasammaleen ja pintaturpeen otto jatkuu tulevana vuosina, noston vaikutukset Sarvinevalla vastaavat alueelle aiemmin suunnitellun turvetuotannon vaikutuksia.

Ympäristölupakäsittelyssä luvan hakijan (Vaskiluodon Voima Oy) vastineen ja ympäristölupahakemuksen hakemuksen muutoksen johdosta pyydytyissä lausunnoissa ELY-keskus totesi Sarvinevalla tehdystä perhosselvityksestä seuraavaa. ”ELY-keskus pitää perhosselvitystä asianmukaisena ja tähän tarkoitukseen riittävänä. Perhosselvityksessä Sarvinevan itäosasta havaittu vaarantunut (VU) kirjojäytjäkoi (nykyisin kirjoviiksikoi, *Brachmia dimidiella*) on uusi laji koko Kihniön seudulle ja lajin esiintyminen Sarvinevalla nostaa suon arvoa perhossuona jopa maakunnalliseksi. Hankkeen toteutuminen tuhoaisi uhanalaisen kirjojäytjäkoin elinympäristön.”

Edellä olevan perusteella pyydämme Pirkanmaan ELY-keskukselta selvitystä siitä mihin toimiin ELY-keskus ryhtyy rahkasammalen ja pintaturpeen noston osalta turvataksaan alueella esiintyvän luonnonsuojelulain mukaisen erityisesti suojeltavan lajin, kirjoviiksikoin, elinympäristön säilymisen.

Luonnonsuojelupiirin tietojen mukaan Sarvinevalla ei ole tehty perhosselvitystä vuoden 2013 jälkeen. Kyseisessä selvityksessä kirjoviiksikoin esiintyminen perustui yhteen näköhavaintoon, joten lajin esiintymästä ja sen laajuudesta alueella ei ole tarkkaa tietoa. Lisäksi tulisi selvittää muiden uhanalaisten lajien esiintyminen. Sarvisuolla tehdyn selvityksen (2013) tekijän mukaan suolla havaittiin esimerkiksi suonokiperhonen (*Erebia embla*) (Venetvaara, sähköpostitiedonanto 12.11.2020), joka on uusimmassa uhanalaisuusselvityksessä (2019) luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT). Lisäksi tekijän mukaan selvityksen ajankohta ei mahdollistanut keväällä lentävän muuranhopeatäplän (*Boloria freija*)(NT) esiintymisen toteamista, eikä parittomina vuosina vähälukuisten, silmälläpidettäväksi luokiteltujen lajien rämekylmänperhonen (*Oeneis jutta*) (NT) tai suokirjosiihi (*Pyrgus centaureae*) (NT) esiintymistä Sarvinevalla ei voitu varmistaa tai poissulkea.

Tämän perusteella esitämme, että ELY-keskus edellyttää toiminnanharjoittajaa tekemään selvityksen kirjoviiksikoin ja muun arvokkaan suoperhoslajiston mahdollisesta esiintymisestä Sarvinevalla. Selvityksen perusteella ELY-keskuksen tulee tehdä päätös kirjoviiksikoin suojelun jatkotoimenpiteistä sekä rahkasammaleen ja pintaturpeen noston mahdollisesta jatkosta. SLL Pirkanmaan piiri esittää myös, että ennen ELY-keskuksen päätöstä Sarvinevalla ei saa tehdä rahkasammalen ja pintaturpeen nostoa.

Pyydämme vastausta 15.12.2020 mennessä.

Pirkanmaalla 1.12.2020

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry

Hannu Raittinen
puheenjohtaja

Marjo Niemenmaa
järjestösihteeri